

Tieteellisen tutkimuksen tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus sisältää ne tiedot, jotka tulee kertoa tutkittaville käsiteltäessä henkilötietoja tieteellisessä tutkimuksessa. Informointivelvoitteesta säädetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) artikloissa 12–14. Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen.

1 Tutkimuksen nimi

Eläkeikäisen väestön toimeentulo ja sairausvakuutusetuksien merkitys toimeentulolle

2 Rekisterinpitäjä

Kansaneläkelaitos (Kela)
Osoite: PL 450, 00056 KELA (Nordenskiöldinkatu 12, 00250 HELSINKI)
Puhelinnumero: 020 634 11 (vaihe)

3 Yhteyshenkilö tutkimusrekisteriä koskevissa asioissa

Nimi: Anneli Miettinen, Kelan tutkimusyksikkö
Postiosoite: Nordenskiöldinkatu 12, 00250 HELSINKI
Puhelinnumero: 050-5599984
Sähköpostiosoite: anneli.miettinen@kela.fi

4 Tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Tutkimushankkeen toteuttaa Kelan tutkimusyksikkö.

5 Tutkimuksen vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

Nimi: Anneli Miettinen, Kelan tutkimusyksikkö
Postiosoite: Nordenskiöldinkatu 12, 00250 HELSINKI
Puhelinnumero: 050-5599984
Sähköpostiosoite: anneli.miettinen@kela.fi

6 Tutkimuksen suorittajat

Anneli Miettinen, Anna Grahn, tutkimusavustajat

7 Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Kelan tietosuojavastaava: Raila Brummer
sähköposti: tietosuoja@kela.fi

8 Tutkimuksen luonne ja kestoaika

Kertatutkimus Seurantatutkimus

Tutkimuksen kestoaika (kuinka kauan henkilötietoja käsitellään):

9/2026–12/2028. Tutkimushankkeelle voidaan tarvittaessa hakea jatkoaikaa.

9 Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimushankkeen tavoitteena on tuottaa kokonaiskuva 65 vuotta täyttäneen väestön toimeentulosta ja sen eri tekijöistä 2010–2020-luvulla, sekä tarkastella näissä esiintyviä väestöryhmittäisiä eroja (ikä, sukupuoli, kotitalouden tyyppi, alue). Hankkeessa tarkastellaan rekisteriaineistojen avulla eläketurvaa ja sitä täydentäviä tulonlähteitä (muut sosiaaliturvatuudet, ansiotulot, kotitalouden muiden jäsenten saamat tulot ja tulonsiirrot). Lisäksi tutkimushankkeessa arvioidaan sairastamisen ja terveysmenojen merkitystä eläkeväestön toimeentulon kannalta hyödyntämällä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen rekisteritietoja terveydenhuoltopalvelujen käytöstä (Hilmo) ja tilastotietoja asiakasmaksuista. Hankkeessa arvioidaan eläkeväestön köyhyyttä käytettävissä olevien tulojen, pienituloisuusasteen sekä viitebudjettien avulla ja näissä esiintyviä väestöryhmittäisiä eroja. Hankkeessa selvitetään lisäksi mahdollisuutta tarkastella säännöllisen kotihoidon piirissä olevien eläkeläistalouksien toimeentuloa.

10 Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn peruste on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti seuraava:

- Yleisen edun mukainen tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)
- Rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen, mikä:
- Tutkittavan suostumus
- Oikeutettu etu; mikä tunnistettu etu on kyseessä:
- Muu, mikä:

11 Erityiset henkilötietoryhmät (nk. arkaluonteiset tiedot)

Tutkimuksessa ei käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä.

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia erityisiä henkilötietoja:

- Etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveyttä koskevat tiedot
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Edellä mainittujen erityisten henkilötietojen käsittely perustuu seuraavaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaiseen erityisehtoon:

- Yleisen edun mukainen tieteellinen tai historiallinen tutkimustarkoitus tai tilastollinen tarkoitus (tietosuojalain 6 §:n 7 kohta)
- Tutkittavan/rekisteröidyn nimenomainen suostumus
- Tutkittava on saattanut käsiteltävät arkaluonteiset tiedot julkisiksi
- Käsittely on tarpeen tärkeän yleisen edun vuoksi
- Muu, mikä:

12 Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkimuksen kohdejoukon muodostavat Suomessa asuvat 65 vuotta täyttäneet henkilöt. Tutkimus kohdistuu vuosiin 2010–2025/2026.

Tutkimushankkeessa hyödynnetään kahta tutkimusaineistoa.

Kelassa muodostettava tutkimusaineisto sisältää väestö- ja etuusrekisteritietoja 65 vuotta täyttäneestä väestöstä vuosilta 2010–2025/2026. Etuusrekisteritiedot sisältävät seuraavia etuuksien saajia ja maksuja koskevia tietoja: Kelan eläkkeet, asumistuet, perustoimeentulotuki, vammaisetuudet, kuntoutusetuudet, perhe-etuudet, sairauspäiväraha. Lisäksi aineistoon yhdistetään Kelasta saatavat tulorekisterin tiedot ja demografisia tietoja henkilöistä (syntymäaika, sukupuoli, äidinkieli, siviilisääty, asuinalue, lapsiluku, kuuluminen väestöön 2010–2025/2026). Tutkimusaineisto ei sisällä suoran tunnistamisen mahdollistavaa henkilötunnistetta.

Työ, terveys ja hyvinvointi sosiaali- ja terveysturvan muutoksissa -tutkimusaineistosta on laadittu erillinen Tietosuojaseloste. Aineisto on poimittu vuoden 2026 aikana ja se on väestön kokonaisaineisto (1987–2025/2026), joka sisältää Tilastokeskuksen ns. valmisaineistoja henkilöiden demografiasta, koulutuksesta, tuloista, työmarkkinaosallistumisesta ja työllisyyspalvelujen käytöstä, perhesuhteista ja -rakenteesta, kotitaloudesta, väestö- ja etuusrekisteritietoja Kelasta (1987/1995/2000–2025/2026), terveydenhuollon palvelujen käyttötietoja (Hilmo) sekä lastensuojelurekisterin ja toimeentulotukirekisterin tietoja Terveysturvan ja hyvinvoinnin laitoksesta (1991/2000–2025/2026) sekä ansaintajaksoja ja ansioita, eläkejaksoja, ja palkattomia jaksoja sekä hylättyjä työeläkepäättöksiä koskevia rekisteritietoja Eläketurvakeskuksesta (2000–2025/2026) (ks. liite 1). Kukin rekisterinpitäjä on toimittanut pyydyt, henkilötunnuksen sisältävät tiedot Tilastokeskukseen, jossa aineisto pseudonymisoidaan tutkijoiden käyttöön etäkäyttöympäristössä. Muodostettu tutkimusaineisto ei sisällä suoran tunnistamisen mahdollistavaa henkilötunnistetta.

13 Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen seuraavista lähteistä:

- Suoraan tutkimukseen osallistuvilta
 - Haastattelu
 - Postissa lähetettävä kyselylomake
 - Sähköinen kyselylomake
 - Videointi
 - Muu tapa, mikä:
- Tutkittavalla ei ole velvollisuutta toimittaa tarvittavia henkilötietoja. Osallistuminen on vapaaehtoista, eikä osallistumatta jättämisestä aiheudu seurauksia.
- Muualta kuin tutkimukseen osallistuvilta, mistä ja mitä tietoja:

Kelan, Tilastokeskuksen, THL:n ja ETK:n rekistereistä, ks. kohta 12.

14 Tietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä eikä luovuteta.

15 Tietojen siirto/luovuttaminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä eikä luovuteta.

16 Automatisoitu päätöksenteko ja profilointi

Automaattisia päätöksiä tai profilointia ei tehdä. Tutkimusta varten kerättyjä henkilötietoja ei käytetä tutkittavia koskevaan päätöksentekoon.

17 Henkilötietojen suojauksen periaatteet

- Tiedot ovat salassa pidettäviä.
- Kaikki hankkeessa henkilötietoja käsittelevät ovat allekirjoittaneet vai tiolo- ja salassapitositoumuksen ja ymmärtävät henkilötietojen käsittelyä koskevat vaatimukset.

Manuaalinen aineisto:

- Manuaalista aineistoa ei kerätä.
- Tutkimuksessa kerätään manuaalista aineistoa; manuaalinen aineisto suojataan seuraavalla tavalla:

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot:

- Käyttäjätunnus Salasana Käytön rekisteröinti (lokitiedot)
- Kulun valvonta (tilat)
- Suojattu verkkoyhteys
- Muu, mikä:

Aineiston anonymisointi / pseudonymisointi:

- Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteeelliseen tietoon ei ole, eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja).
- Suorat tunnistetiedot poistetaan aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisoitu aineisto, jolloin tunnistettavuuteen voidaan palata koodin tai vastaavan tiedon avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja). Tunnistetiedot ja tutkimusnumerot yhdistävä koodiavain säilytetään huolellisesti erillään henkilötiedoista ja tutkimusaineistosta ja siihen on pääsy vain rajatulla osalla tutkimusryhmän jäsenistä.
- Aineisto analysoidaan suoran tunnistetiedoin, koska: [peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle]

18 Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- Tutkimusrekisteri hävitetään tutkimushankkeen päätyttyä 31.12.2028, mikäli hankkeelle ei ole haettu jatkokäyttölupaa (Kelassa muodostettu tutkimusaineisto). Työ, terveys ja hyvinvointi sosiaali- ja terveysturvan muu-

toksissa -tutkimusaineiston (säilytetään Tilastokeskuksen etäkäyttöympäristössä) käyttö tässä käsillä olevassa tutkimushankkeessa päättyy tutkimushankkeen päätyttyä, ellei hankkeelle haeta jatkokäyttölupaa.

Tutkimusrekisteri arkistoidaan ilman tunnistetietoja (anonymisoituna)

Tutkimusrekisteri arkistoidaan tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan, miten pitkäksi aikaa ja millä oikeusperusteella:

19 Tutkimukseen osallistuvan oikeudet

Tietosuojalainsäädäntö takaa rekisteröidylle tiettyjä oikeuksia:

- Silloin, kun henkilötietojen käsittely perustuu rekisteröidyn suostumukseen, hänellä on oikeus peruuttaa antamansa suostumus milloin tahansa sen vaikuttamatta suostumuksen perusteella ennen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.
- Rekisteröidyllä on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö häntä koskevia henkilötietoja tutkimuksessa, ja saada jäljennös käsiteltävistä henkilötiedoista.
- Jos käsiteltävissä rekisteröidyn henkilötiedoissa on epätarkkuuksia tai virheitä, hänellä on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.
- Rekisteröidyllä on oikeus vaatia henkilötietojensa poistamista tietyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi käyttäessään vastustamisoikeutta tai peruuttaessaan antamansa suostumuksen.
- Rekisteröidyllä on oikeus henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi silloin, jos rekisteröity kiistää henkilötietojensa paikkansapitävyyden.
- Rekisteröidyllä on oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun.

Jos rekisteröity haluaa käyttää oikeuttaan, hän voi ottaa yhteyttä edellä mainittuun yhteyshenkilöön. Jos tutkimuksen toteuttaminen ei (enää) edellytä, että rekisterinpitäjä voi tunnistaa rekisteröidyn, oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon ja käsittelyn rajoittamiseen ei sovelleta, ellei rekisteröity anna lisätietoja, joiden avulla hänet voidaan tunnistaa.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kohdassa kuvatuista oikeuksista saatetaan poiketa tietosuojaan koskevan lainsäädännön mukaisilla perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos hän katsoo, että henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Vaihde: 029 566 6700

Kirjaamo: 029 566 6768

Sähköposti: tietosuoja@om.fi

LIITE 1. Luettelo Työ, terveys ja hyvinvointi sosiaali- ja terveysturvan muutoksissa -tutkimusaineiston sisältämistä rekisteritiedoista

Kela
Sairauspäivärahojen maksetut kaudet, vuodet 2000-2025
Sairauspäivärahan hakemukset ja ratkaisut, vuodet 2000-2025
Lääkäripalkkiot ja hammaslääkäripalkkiot toimenpiteittäin, vuodet 2000-2025
Matkat kulkuneuvoittain, vuodet 2000-2025
Lääkekorvausoikeudet, vuodet 1964-2025
Sairausvakuutuksesta korvattavat lääketoimitukset, vuodet 1995-2025
Kuntoutusrahan saajat ja maksetut etuudet, vuodet 2000-2025
Kuntoutusrahan hakemukset ja ratkaisut, vuodet 2000-2025
Kuntoutuspalvelujen saajat ja maksut, täydennetty perustetiedoilla, vuodet 2000-2025
Kuntoutuspalvelujen hakemukset ja ratkaisut, vuodet 2000-2025
Alle 16-vuotiaan vammaistuki; 16 vuotta täyttäneen vammaistuki; Eläkkeensaajan hoitotuki, vuodet 1995-2025
Työttömyysturvan maksutiedot, vuodet 2000-2025
Opintotuen maksut ja opintolainan valtiontakaukset, vuodet 2000-2025
Opintolainavähennyksen saajat, vuodet 2009-2025
Opintolainahyvityksen maksut ja saajat, vuodet 2015-2025
Yleisen asumistuen saajat ja maksut, vuodet 2000-2025
Eläkkeensaajan asumistuen saajat ja maksut, vuodet 2000-2025
Perustoimeentulotuen maksut, vuodet 2017-2025
Perustoimeentulotuen saajakotitaloudet, vuodet 2017-2025
Perustoimeentulotuen saajat (henkilöt), vuodet 2017-2025
Perustoimeentulotuen saajat kohdentumisajankohdan mukaan, vuodet 2017-2025
Vanhempainpäivärahojen maksut, vuodet 1987-2025
Lastenhoidon tukien maksut, vuodet 1997-2025
Lapsilisän maksut, vuodet 1995-2025
Kelan eläke-etuuksien saajat vuoteen 2019 asti, vuodet 2000-2019
Kelan maksetut eläke-etuudet vuoteen 2019 asti, vuodet 2000-2019
Kelan eläke-etuuksien saajat ja maksetut eläke-etuudet vuodesta 2020 alkaen, vuodet 2020-2025
Kelan eläke-etuuksien hakemukset ja ratkaisut, vuodet 2000-2025
Tilastokeskus (pääosin valmisaineistot/väestön kokonaisaineistot, vuosilta 1987-2025/päivittyvät)
FOLK-Perus
FOLK-Lapset
FOLK-Perhe

FOLK-Jaksot
FOLK-Työssäkäynti
FOLK-Muutto
FOLK-Tulot
FOLK-Asuntokunta
FIRM-EMPENT
TAX_SUMINCOMES
SES Palkkarakenneaineisto
Tutkintorekisteri
Toisen asteen koulutukseen hakeutuminen
Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston aineistot (TEM-työnhakija, TEM-työnhaku, TEM-työkunto)
KEHA-keskus työvälitystilaston aineistot (kuten TEM)
Lisäksi räätälöitynä syntymäkuukausi
Eläketurvakeskus
Ansaintarekisterin työeläkevakuutetut jaksot, vuodet 2000-2025
Palkattomien aikojen ja VEKL:in mukaiset etuusjaksot, vuodet 2000-2025
Ansaintarekisterin työeläkevakuutetut ansiot, vuodet 2000-2025
Eläkerekisterin työeläkkeet, vuodet 2000-2025
Eläkerekisterin hylätyt työeläkepää tökset, vuodet 2000-2025
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Terveydenhuollon hoitoilmoitusrekisteri 1994- (Terveys-Hilmo), vuodet 2000-2025
Perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitus-rekisteri 2011- (Avohilmo), vuodet 2011-2025
Toimeentulotukirekisteri. vuodet 2000-2025
Lastensuojelurekisteri, vuodet 1991-2025